Kelimelerde Anlam İlişkileri

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Bağlamdan anlam tahmini:** Bilmediğimiz bir kelimenin anlamını, içinde geçtiği cümleye ve metnin konusuna bakarak tahmin edebiliriz. Tahminimizi sözlükten (ör. TDK Güncel Türkçe Sözlük) kontrol ederiz.
- **Eş anlamlı kelimeler:** Yazılışları farklı, anlamları aynı olan kelimelerdir: siyah - kara, cevap - yanıt, okul - mektep, öğrenci - talebe.
- **Yakın anlamlı kelimeler:** Anlamları birbirine yakın olan ama tam olarak aynı olmayan kelimelerdir: bakmak - izlemek, korkmak - ürkmek.
- **Zıt anlamlı kelimeler:** Anlamca birbirinin karşıtı olan kelimelerdir: uzun - kısa, erken - geç, cömert - cimri. "Güzel - güzel değil" gibi olumsuzluk zıt anlam sayılmaz.
- **Çağrışım:** Bir kelimenin zihnimizde uyandırdığı başka kelimelerdir: bayram: şeker, ziyaret, yeni kıyafet.
- **Söz varlığı:** Öğrendiğimiz kelimeleri konuşmada ve yazıda yerinde kullandıkça anlatımımız zenginleşir.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1. Aşağıdaki kelimelerin **eş anlamlılarını** yazınız.
a) cevap: ..... b) siyah: ..... c) öğrenci: ..... ç) misafir: .....

2. Aşağıdaki kelimelerin **zıt anlamlılarını** yazınız.
a) erken: ..... b) cömert: ..... c) kalın: ..... ç) yokuş: .....

3. Aşağıdaki kelime çiftlerinden hangisi **eş anlamlı** değildir?
A) yaşlı - ihtiyar B) ırmak - nehir C) dost - düşman D) sınav - imtihan

4. Aşağıdaki cümlede **eş anlamlı** iki kelimeyi bulunuz.
"Bu yıl okulumuza gelen konuklar, misafir defterine güzel dileklerini yazdılar."

5 Aşağıdaki cümlede **zıt anlamlı** iki kelimeyi bulunuz.
"Dar sokaktan çıkınca geniş bir meydana ulaştık."

6 "**Bayram**" kelimesinin size **çağrıştırdığı** dört kelime yazınız.

7 Aşağıdaki kelime çiftlerini **eş anlamlı (E)** ya da **zıt anlamlı (Z)** olarak işaretleyiniz.
(…) ak - beyaz (…) ileri - geri (…) yurt - vatan (…) ucuz - pahalı (…) şehir - kent

8 Aşağıdaki cümlede koyu yazılan kelimenin anlamını **cümleden yola çıkarak** tahmin ediniz.
"Ali, zor soruyu çözünce **sevinçten** yerinde duramadı, zıplayıp durdu."

9 "Güzel" kelimesinin zıt anlamlısı aşağıdakilerden hangisidir?
A) çirkin B) güzel değil C) hoş D) sevimli

10 Bilmediğiniz bir kelimenin anlamını tahmin ettikten sonra tahmininizin doğru olup olmadığını **nereden** kontrol edersiniz?

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Aşağıdaki metni okuyunuz ve soruları cevaplayınız.

PAZAR YERİ

Cumartesi sabahı mahalle pazarı erkenden kuruldu. Tezgâhlar rengârenk sebze ve meyvelerle doluydu. Satıcılar yüksek sesle müşterilere sesleniyor, alıcılar da fiyatları soruyordu. Nine, sepetine kırmızı domatesleri özenle yerleştirdi. Torunu Arda ise kalabalığın içinde kaybolmamak için ninesinin elini sımsıkı tutuyordu. Öğleye doğru pazar yavaş yavaş dağıldı.

a) Metinde geçen "alıcı" kelimesinin zıt anlamlısını metinden bulunuz.
b) "Erkenden" kelimesinin zıt anlamlısını yazınız.
c) "Kalabalık" kelimesinin zıt anlamlısını yazınız.

12 11. sorudaki **Pazar Yeri** metninde geçen "**sımsıkı**" kelimesinin anlamını bağlamdan tahmin ediniz ve bu kelimeyi farklı bir cümlede kullanınız.

13 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde **eş anlamlı** kelimeler bir arada kullanılmıştır?

A) Yaz gelince uzun günler başlar.
B) Yokuşu çıkarken yorulduk, inerken dinlendik.
C) Sabah erkenden yola çıktık.
D) Kara bulutlar siyah bir örtü gibi gökyüzünü kapladı.

14 Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerlere, koyu yazılan kelimenin **zıt anlamlısını** yazınız.
a) Kış günlerinde gece **uzun**, gündüz ..... olur.
b) Toplantıya bazıları **erken**, bazıları ..... geldi.
c) Çantanın biri **ağır**, öteki ..... idi.

15 "Bakmak" ile "izlemek" kelimeleri **eş anlamlı** mıdır, **yakın anlamlı** mıdır? Açıklayınız.

16 Aşağıdaki kelimeleri "**deniz**" kelimesinin çağrıştırdıkları ve çağrıştırmadıkları olarak ikiye ayırınız.

dalga martı kazma kum soba yüzmek kar tanesi iskele

17 Aşağıdaki metni okuyunuz.

> **ATÖLYE**
>
> Dedemin marangoz atölyesi mahallenin en eski dükkânıydı. İçerisi her zaman talaş kokardı. Dedem, kalın tahtaları sabırla rendeler, pürüzlü yüzeyleri zımparayla pürüzsüz hâle getirirdi. Yaptığı sandalyeler hem sağlam hem de zarifti. Ben de okul çıkışı atölyeye uğrar, onun ustalıkla çalışmasını hayranlıkla izlerdim.

Metinde geçen "**pürüzlü**" kelimesinin zıt anlamlısını ve "**zarif**" kelimesinin yakın anlamlısını metinden ya da kendi söz varlığınızdan bulunuz.

18 Atölye metnine göre "**rendelemek**" kelimesinin anlamı aşağıdakilerden hangisi olabilir?

A) Tahtanın yüzeyini ince katmanlar hâlinde soyarak düzeltmek
B) Tahtayı boyamak
C) Tahtayı ikiye kesmek
D) Tahtaları çivi ile birleştirmek

19 Aşağıdaki kelimelerden hangisinin **zıt anlamlısı yoktur**?

A) sıcak B) doğru C) temiz D) masa

20 "**Hızlı**" ve "**yavaş**" kelimelerini aynı cümlede zıt anlamlarıyla kullanınız.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koyu yazılan kelimeler arasında **anlamca karşıtlık** yoktur?

A) **Ağlayan** çocuğu **güldürmek** için şaka yaptık.
B) **Eski** eşyalarımızı atmadık, **yeni** evimize taşıdık.
C) Bu **sınav** için bütün **imtihan** konularını tekrar ettim.
D) **Kolay** soruları önce, **zor** soruları sonra çözdüm.

22 Aşağıdaki paragrafta **aynı kelimenin tekrarından kaçınmak** için hangi kelimelerin eş anlamlıları kullanılabilir? İki örnek yazınız.

"Sınıfımıza yeni bir öğrenci geldi. Bu öğrenci çok sessizdi. Öğretmenimiz öğrenciyi bize tanıttı ve sorulara cevap vermesini istedi. Öğrenci utanarak cevap verdi."

23 Aşağıdaki tabloyu örnekteki gibi tamamlayınız.

Kelime	Eş anlamlısı	Zıt anlamlısı
kara	siyah	ak / beyaz
ihtiyar		
zengin		
kolay		

24 "Bu kitabı okurken hiç sıkılmadım, **akıcı** bir dili vardı."
Cümlede geçen "akıcı" kelimesi hangi anlamda kullanılmıştır?

A) Su gibi akan
B) Kolayca okunan, takılmadan ilerleyen
C) Çok uzun olan
D) Anlaşılması güç olan

25 Aşağıdaki kelimelerden birinin anlamı diğerlerinden farklıdır. Bu kelimeyi bulunuz ve nedenini açıklayınız.

mutlu sevinçli neşeli üzgün keyifli

26 Aşağıdaki metni okuyunuz.

> Kasabamızda her yıl ilkbaharda bir fidan dikme şenliği yapılır. Şenliğe küçük büyük herkes katılır. Çocuklar çukurları kazar, yetişkinler fidanları yerleştirir. Akşam olunca yorgun ama mutlu bir şekilde evlerimize döneriz. Birkaç yıl sonra çıplak tepeler yemyeşil bir ormana dönüşür.

Metinde birbirine **zıt anlamlı** olarak kullanılan kelime çiftlerinden ikisini yazınız.

27 Bir öğrenci "**kitap**" kelimesinin çağrıştırdıklarını şöyle yazmıştır: "sayfa, kütüphane, okumak, yazar, çorba"
Bu kelimelerden hangisi kitapla ilgili bir çağrışım **değildir**? Yerine uygun bir kelime yazınız.

28 Aşağıdaki cümlelerin hangisinde koyu yazılan kelimenin anlamı **yanlış tahmin** edilmiştir?

A) "Bahçedeki **çınar** çok yaşlıydı." : bir ağaç türü
B) "Yorgunluktan **bitap** düştü." : çok güçsüz, halsiz
C) "Yolculuk boyunca **mola** vermedik." : hızlanmak
D) "Toplantı **ertelendi**." : başka bir zamana bırakıldı

29 Öğretmen tahtaya "**Köy yolu çok engebeliydi; araba bir inip bir çıkıyor, hepimiz sarsılıyorduk.**" cümlesini yazdı ve "engebeli" kelimesinin anlamını sordu. Öğrenciler şu tahminlerde bulundu:
Defne: "Düz ve pürüzsüz demektir."
Kerem: "İnişli çıkışlı, düz olmayan demektir."
Selin: "Çok uzun demektir."
Hangi öğrencinin tahmini doğrudur? Cümledeki hangi ifade bu tahmini destekler?

30 Okulunuzun bahçesini anlatan **üç cümlelik** bir paragraf yazınız. Paragrafta en az bir çift **eş anlamlı** ve bir çift **zıt anlamlı** kelime kullanınız.

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**